

PRIM' AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

IMFALLEF

ONOR. ROBERT G. MANGION

SEDUTA TAT-30 TA' JANNAR, 2024

Kawża Numru:3

Rik. Ġur. 959/2020 RGM

Adrian Leone Ganado

vs.

Micra Events & Services Ltd

Il-Qorti

1. Rat li b'rikors ġuramentat tat-23 t'Ottubru 2020 l-attur Adrian Leone Ganado (l-Attur) fisser kif huwa kien impjegat mas-soċjetà konvenuta Micra Events & Services Ltd (is-Socjeta' Konvenuta) fejn fil-perjodu tal-impjieg tiegħu huwa kien silef (*business loan*) xi ammonti lis-soċjetà konvenuta, ekwivalenti għal paga ta' diversi xhur. Ippremetta li huwa iffirma skrittura privata ma' Raymond Mifsud għan-nom tas-soċjetà konvenuta fit-3 ta' Settembru 2009 li ai termini tiegħu s-soċjetà konvenuta obligat ruħha li tħallas lill-attur diversi pagamenti relatati mal-istess self. L-iskrittura tikkonferma li s-soċjetà konvenuta hija debitoriċi fl-ammont ta' €45,000. Qablu wkoll fuq l-istess skrittura li l-imgħax applikabbli għandu jkun ekwivalenti u applikabbli għal kontijiet ta' flejjes depożitati fissi (*fixed deposit accounts*) mal-bank HSBC. L-attur fisser li huwa kien qabel li l-pagamenti kellhom jithallsu kull xahar fl-ammont ta' €500 b'effett mis-7 t'Ottubru 2009. Għalkemm is-soċjetà konvenuta onorat xi pagamenti, wara ftit is-soċjetà konvenuta ma komplix tonora dak li kien oriġinarjament

pattwit u kien għalhekk li l-attur interprella diversi drabi lill-attur kemm verbalment kif ukoll tramite korrispondenza elettronika sabiex tersaq għall-pagamenti iżda baqgħet inadempjenti. Is-soċjetà konvenuta għet interprellata permezz ta' ittra legali datata 16 ta' Lulju 2020. L-attur ippremetta li s-somma pendenti hija ta' €39,036.48, liema somma tinkludi fiha l-imgħax s'Ottubru 2020. Għalhekk talab lil din il-Qorti sabiex

“[1] taqta' u tiddeċiedi l-kawża abbażi tal-artikolu 167 tal-Kapitolu 12 u ċioe bid-dispensa tas-smiġ;

[2] tiddikjara lis-soċjetà intimata bħala debitorri tar-rikorrenti fis-somma ta' disa' u tletin elf sitta u tletin ewro tmienja u erbgħin ċenteżmu (€39,036.48), jew somma oħra verjuri li għandha tiġi likwidata minn din l-Onorabbli Qorti;

[3] tiddikjara u tordna lis-soċjetà intiamta tħallas lir-rikorrenti dik is-somma hekk likwidata. Kollox skond kif għet dikjarat aktar 'l fuq u għar-raġunijiet premissi.

Bl-imgħax u bl-ispejjeż kontra s-soċjetà intimata li minn issa r-rappreżentanti tagħha jibqgħu ingħanti għas-subizzjoni tagħhom.”

2. Rat li fuq awtorizzazzjoni tal-Qorti, is-soċjetà konvenuta pprezentat risposta ġuramentata fl-24 ta' Frar 2021 fejn eċċepiet li l-azzjoni hija kolpita bil-preskrizzjoni ta' tliet snin ai termini tal-Artikolu 2156 (e) tal-Kapitolu 16. Mingħajr preġudizzju eċċepiet ukoll li jekk il-preskrizzjoni ma tolqotx l-ammont kollu pretiż mill-attur, l-azzjoni hija preskritta *in parte* ai termini tal-provvediment su-ċitat in kwantu illi ma tteħditx azzjoni da parti tal-attur sabiex jissalvagwardja d-drittijiet tiegħu skont il-liġi.
3. Rat l-atti kollha tal-kawża kif ukoll il-provi.
4. Rat in-nota tas-soċjetà konvenuta ipprezentata fit-28 ta' Settembru 2023 fejn bis-saħħa tagħha irtirat t-tieni eċċezzjoni minnha mressqa fir-risposta ġuramentata.¹

¹ Fol 81 tal-proċess.

5. Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-attur ipprezentata fl-24 ta' Mejju 2023² kif ukoll in-nota ta' sottomissjonijiet tas-soċjetà konvenuta ipprezentata fit-28 ta' Settembru 2023³.
6. Rat li l-kawża tħalliet għas-sentenza.

Ikkunsidrat

Fatti Rilevanti.

7. L-attur kien impjegat mas-soċjetà konvenuta u baqa' hekk fl-impjieg s'Awwissu 2009. Għal xi żmien l-attur ma kienx qiegħed jirċievi l-paga tiegħu u dan stante li l-paga tiegħu kien qiegħed itiha b'self lis-soċjetà konvenuta. Kien għalhekk li fit-3 ta' Settembru 2009, l-attur kif ukoll Raymond Micallef għan-nom tas-soċjetà konvenuta għamlu skrittura privata fejn qablu s-segwenti:

"Whereas the Borrower executed a business loan in favour of the Lendor today the 3rd day of September 2009 in the principal amount of Euro 45,000 (forty five thousand euros).

1. In consideration of this loan the Borrower, hereby acknowledges a debt to the Lender in the amount of forty five thousand euros.

2. The Borrower acknowledges and agrees that an interest at a rate equivalent to that of a 'Fixed Deposit Account' as issued by HSBC Bank on the 1st of January of each year, shall accrue on any outstanding amount.

3. The Lender hereby accepts and the Borrower agrees to pay the Lender a minimum amount of five hundred euros (Euro 500) per month starting from the 7th of October 2009 until the amount is paid in full.

*4. The parties confirm that this agreement replaces any other previous outstanding, both verbal or in writing, and that the amount of 45,000 Euros + interest is the full and final amount due."*⁴

² Fol 74 et seq tal-proċess.

³ Fol 82 et seq tal-proċess.

⁴ Fol 6 tal-proċess.

8. L-ewwel pagament li sar mis-soċjetà konvenuta kien fis-7 t'Awwissu 2010 fis-somma ta' elfejn ewro (€2,000). Diversi pagamenti oħra saru bejn is-sena 2011 u 2014, bl-aħħar pagament proprju kien fil-21 ta' Ġunju 2014 fis-somma ta' elf ewro (€1,000). B'kollox is-soċjetà konvenuta għamlet għaxar pagamenti.
9. Wara l-21 ta' Ġunju 2014 is-soċjetà konvenuta ma effettwat l-ebda pagament ieħor.
10. Ġiet skambjata korrispondenza elettronika bejn il-partijiet bejn is-sena 2016 u s-sena 2019. Permezz tagħha l-attur kien qiegħed ifakkar lil Raymond Micallef għan-nom tas-soċjetà konvenuta li hemm dejn dovut u sabiex isir ħlas tiegħu mingħajr dewmien anke għaliex kienu qegħdin igerbu s-snin mingħajr ma kien qiegħed isir ebda ħlas. Kull sena l-attur kien jibgħat lis-soċjeta' konvenuta aġġornament tal-ammont dovut.
11. Fis-16 ta' Lulju 2020 l-attur interpella lis-soċjetà konvenuta permezz ta' ittra legali sabiex tħallas l-ammont dovut ta' €43,204.44 rappreżentanti il-bilanċ tal-kapital kif ukoll l-imgħax dekors.
12. Is-soċjeta' konvenuta baqgħet inadempjenti u għalhekk l-attur intavola l-kawża jitlob li s-soċjeta' konvenuta tiġi kkundannata tħallsu s-somma ta' €39,036.48 oltre l-imgħax u l-ispejjeż.

Ikkunsidrat

13. L-azzjoni attriċi hija waħda ta' talba għall-kanonizzazzjoni ta' kreditu naxxenti minn skrittura ta' self.
14. Id-difiża tas-soċjetà konvenuta hija waħda u ċioe li l-azzjoni odjerna hija preskritta ai termini tal-Artikolu 2156 (e) tal-Kodiċi Ċivili.
15. **Artikolu 2156 (e) tal-Kapitolu 16** jaqra hekk:

“L-azzjonijiet hawn taħt imsemmija jaqgħu bi preskrizzjoni bl-egħluq ta' ħames snin:

[...]

(e) l-azzjonijiet għar-radd ta' flus mogħtija b'self, jekk is-self ma jirriżultax minn att pubbliku;”

16. In tema legali ssir referenza għas-sentenza **Mohnani v. Stivala**, deciza mill-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) fil-11 ta' Ġunju, 2010:

*“... ... jibda biex jigi registrat illi kif jinghad fl-Artikolu 2137 Kodici Civili, “bla hsara ta’ disposizzjonijiet ohra tal-ligi, il-preskrizzjoni ta’ azzjoni tibda minn dak in-nhar li din l-azzjoni tista’ tigi ezercitata, minghajr ma jittiehed qies tal-istat jew tal-kundizzjoni tal-persuna li lilha din l-azzjoni tmiss”. Hu spjegat mill-Qorti tal-Appell Supejuri illi “t-test li trid il-ligi allura kien dak oggettiv, dipendenti mill-fatt li minnhom jorigina d-dritt tal-attur li jagixxi, mhux it-test soggettiv għall-persuna tal-attur u cioe` jekk din kenitx jew le f’kundizzjoni li tagixxi, tkun xi tkun ir-raguni” (“**Raphel Micallef -vs- Anthony Agius**”, 6 ta’ Ottubru, 2000). Evidentement, imbagħad, “iz-zmien hu dak li fih tkun twieldet l-obbligazzjoni, u li fih ikunu twieldu d-dritt u l-azzjoni konsegwenzjali” (“**Joseph Stivala -vs- Prof. Joseph Colombo**”, Prim’ Awla, Qorti Civili, 9 ta’ Jannar 1953”).”*

17. Dan magħdud tibqa’ dejjem tgħodd ir-regola li l-parti li tqanqal l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni trid tipprovaha kif imiss u li, f’każ ta’ dubju, dan imur kontra l-istess parti eċċipjenti. Dan il-ħsieb gie imħaddan diversi drabi mill-qradi nostrana fosthom fis-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) Superjuri fis-sentenza **Guido J. Vella vs. Dr. Emanuel Cefai** nhar is-27 t’Ottubru 1989 li

*“Sinjifikanti f’dan ir-rigward dak li qalet il-Prim’Awla fis-sentenza tagħha ta’ l-4 ta’ Dicembru 1987 fil-kawza fl-ismijiet : “**Edgar Causon vs. Abdelsala, A. Sheibani noe**.” fis-sens illi: “Min jeccepixxi l-preskrizzjoni hu obligat li jagħmel prova sodisfacenti tad-data meta l-perijodu tal-preskrizzjoni jibda jiddekorri għaliex diversament il-Qorti qatt ma tkun f’posizzjoni li tikkonstata jekk ilperijodu applikabbli tal-preskrizzjoni jkunx iddekorra jew le”. (Kollez. Vol. LXXI. Pt. II. P. 782).”*

Din is-sentenza giet appellata. Il-Qorti tal-Appell (sede Superjuri) fis-sentenza tagħha tal-5 t’Ottubru 2001 kompliet tikkonferma dan il-prinċipju meta qalet

“L-enunzazzjoni korretta kellha tkun illi una volta tinghata l-ecezzjoni tal-preskrizzjoni, min jagħtiha kellu jipprova l-element essenzjali tal-ecezzjoni tiegħu u cioe’ li kien bhala fatt iddekorra t-terminu statutorju preskrittiv. Dana mid-data minn meta l-attur seta’ jipproponi l-azzjoni. Altrimenti kien japplika l-prinċipju “contra non valentem agere non currit prescriptio. [...] Filwaqt li hu veru li kien l-attur li kellu l-oneru illi jipprova l-insostenibbilta’ tal-ecezzjoni tal-preskrizzjoni

sollevata fil-konfront tieghu mill-konvenut u allura taht dan l-aspett kien jinkombi fuqu l-piz tal-prova, kien qabel xejn jispetta lill-konvenut li jistabbilixxi definittivament il-mument minn meta beda jiddekorri skond il-ligi t-terminu preskrittiv u jekk kienx effettivament hekk iddekorra minn dak il-mument sal-mument meta tkun giet intavolata l-azzjoni.”⁵

18. Hu x'inhw l-għajn tal-preskrizzjoni invokata mill-konvenut, jaqa' dejjem fuq il-Qorti li tqis minn liema data tali preskrizzjoni bdiet għaddejja, u l-eċċezzjoni m'għandhiex tintlaqa' jekk mill-provi mressqin jew mill-atti tal-proċess dik id-data ma tkunx tista' tigi stabilita.
19. Meta l-konvenut jistabbilixxi definittivament il-mument minn meta beda jiddekorri it-terminu ta' preskrizzjoni, jkun imiss lill-attur – meta dan jirribatti bl-allegat interruzzjoni jew sospensjoni – li jipprova l-interruzzjoni jew is-suspensjoni u kif ingħad f'diversi sentenzi ““jekk dwar din l-interruzzjoni hemm konflitt ta' provi, allura l-konsegwenza m'hijiex li għandha tigi michuda l-preskrizzjoni, imma dik kuntrarja, li għandha tigi akkolta, peress li l-posizzjoni guridika tkun li mentri jkun fatt li għadda t-terminu tal-preskrizzjoni, ikun ugwalment fatt illi l-atturi ma ssodisfawx lill-Qorti li kien hemm interruzzjoni”⁶, u f'kaz ta' dubju serju dan għandu jmur favur dak li kontra tieghu qeghda tigi akkampata rinunzja għad-dritt⁷.
20. Fil-każ odjern is-soċjetà konvenuta tinsisti li t-terminu ta' preskrizzjoni beda jiddekorri mill-21 ta' Ġunju 2014 u ċioe meta sar l-aħħar pagament minnha. Fl-affidavit pprezentat b'nota fid-29 ta' Settembru 2021 l-attur fisser li “ftit tas-snin ilu [mingħajr ma jsemmi data] jien irċevejt pagament ta' elf ewro (€1000) kif del resto d-dikjarat fl-ittra legali datata 16 ta' Lulju 2020 (liema kopja kienet annessa mar-rikors ġuramentat bħala dok. AG003), iżda dan kien l-aħħar pagament li jien irċevejt kif jirrizulta mis-*statement* annessa mar-rikors ġuramentat bħala dok. AG004.”⁸
21. Huwa għaldaqstant evidenti li l-preskrizzjoni bdiet għaddejja minn dik id-data. L-azzjoni odjerna giet intavolata fit-23 t'Ottubru 2020, aktar minn sitt snin wara. Il-Qorti tagħraf ukoll li l-attur in kontro-eżami miżmum fl-20

⁵ Ara wkoll **Reuben Buhagiar vs. Joseph Fenech** deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fis-27 t'April 2017 (mhux appellata); **Giovanna Hili vs. Emanuel Cardona et** deċiża mill-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) Superjuri fis-26 ta' Settembru 2007 b'referenza għas-sentenza tal-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) fl-ismijiet **Joseph Aquilina noe vs. Edgar Ellul** deċiża fis-16 ta' Ġunju 1994.

⁶ Kollez. Vol. XXX pI p989.

⁷ Kollez. Vol. XXXII pI p44.

⁸ Fol 29 tal-proċess.

ta' April 2023, ikkonferma li l-ewwel pass legali kien proprju b'din l-azzjoni u qatt ma pprezenta protest jew ittra ufficċjali qabel giet intavolata l-azzjoni odjerna.

22. M'hemmx ombra ta' dubju li l-ħames snin imsemmija fl-Artikolu 2156 (e) għaddew. Dan magħdud, iżda l-Qorti ma tistax tinjora l-fatt li l-attur irribatta l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni bl-argument li t-terminu gie interrot.
23. Il-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fl-ismijiet **Bank of Valletta plc vs. Mansour Mohammed Naceur** mogħtija fis-6 t'Ottubru 2010 telenka l-prinċipji gwiċċ fir-rigward tal-interruzzjoni jew sospensjoni tal-preskrizzjoni u tagħmel distinzjoni bejniethom it-tnejn:

“Huwa sew konkordi f'materja ta' preskrizzjoni illi l-prinċipji gwiċċ huma bejn wiehed u iehor is-segwenti:-

1. In linea generali, il-preskrizzjoni tista' tigi mwaqqa' billi wiehed juri illi għal xi motiv legali dik il-preskrizzjoni eccepita mhix ammissibbli jew illi kien hemm is-sospensjoni jew l-interruzzjoni tagħha jew ir-rinunzja. Ara “**Hilda Bartolo et -vs- Giuseppina Zammit et**”, Prim' Awla, Qorti Civili, 13 ta' Jannar, 1953;

2. L-interruzzjoni u r-rinunzja mhux l-istess haga, anke jekk sew l-interruzzjoni u sew ir-rinunzja, iridu jirizultaw b'mod car u inekwivokabbli. Skond il-gurisprudenza, l-operattività tagħhom hi f'dan is-sens. Salv fil-kaz ta' att gudizzarju, ir-rikonoxximent ta' debitu jinterrompi l-preskrizzjoni li tkun għadha in corso, iżda jekk il-preskrizzjoni tkun għa kompjuta hi ipotizzata qagħda ta' rinunzja u mhux ta' interruzzjoni. Ara “**Joseph Bajada - vs- Alfred Naudi**”, Qorti tal-Kummerc, 12 ta' Jannar 1950 u “**Maria Lourdes Brincat -vs- Giuseppe Brincat et**”, Appell Civili, 9 ta' Dicembru 1994;

3. Fil-kaz tar-rikorrenza tal-wahda jew ta' l-oħra l-indagini timplika apprezzament ta' fatti. M'għandniex xi nghidu, il-kreditur-attur li jivvanta l-interruzzjoni jew ir-rinunzja jrid juri mhux biss li jezisti fatt inkompatibbli mal-volonta li wiehed javvalora ruhu mill-preskrizzjoni iżda, ukoll, li dan il-fatt jimmanifesta fih, u mingħajr possibbiltà ta' xi interpretazzjoni diversa, il-volonta inekwivokabbli ta' l-interruzzjoni jew tar-rinunzja. Ara “**Fibermar Company Limited -vs- Christian Camilleri**”, Appell Inferjuri, 12 ta' Gunju, 2009 u “**Frank P. Borg Limited -vs- Joseph Camilleri**”, Appell Superjuri, 28 ta' Mejju 2010;

4. Apparti l-kaz ta' l-interruzzjoni b'att gudizzjarju skond il-previzjoni tal-ligi fl-Artikoli 2128 u 2130 tal-Kodici Civili, l-interruzzjoni tista' tirrizulta minn qaghdiet ohra bhal ma huma r-rikonoxximent tad-debitu (Artikolu 2113) jew il-hlas akkont (Artikolu 2134). Ara ghall-aktar dettal is-sentenza ta' din il-Qorti kif presjeduta in re: "**Martin Mizzi -vs- Joseph Camilleri**", 20 ta' Ottubru, 2004, abbraccjata mill-Qorti ta' l-Appell Superjuri fil-kawza fl-ismijiet "**Carmelo Abdilla et -vs- Frances Gloria Crockford et**", 26 ta' Gunju, 2009;"

24. Kif sewwa magħdud fis-sentenza suċitata l-Liġi tiddisponi tlett ċirkostanzi li permezz tagħhom jinkiser it-terminu tal-preskrizzjoni tal-azzjoni ai termini tal-**Artikoli 2127 et seq tal-Kodiċi Ċivili**. Dawn huma:

- a. It-talba bl-att gudizzjarju;
- b. L-għarfien tal-jedd tal-parti li kontra tagħha hu għaddej iż-żmien tal-preskrizzjoni;
- c. Il-ħlas akkont.

25. L-attur jillimita s-sottomissjonijiet tiegħu li l-interruzzjoni tal-preskrizzjoni seħħet bl-għarfien tal-jedd. Relevanti għalhekk huwa l-**Artikolu 2133 tal-Kapitolu 16** li jipprovdi hekk:

"Il-preskrizzjoni tinkiser jekk id-debitur jew il-pussessur jagħraf il-jedd tal-parti li kontra tagħha dik il-preskrizzjoni kienet bdiet miexja."

26. In tema legali ssir referenza għas-sentenza tal-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) fl-ismijiet **Austin Psaila vs. Lother Slabick** mogħtija fid-9 ta' Frar 2005:

"Illi l-gurisprudenza tghallem illi għarfien tal-jedd mid-debitur irid ikun wiehed car u univoku. Inoltre semplici kollokwji jew konversazzjonijiet bejn il-kreditur u id-debitur ma jammontawx għal rikonoxximent tad-dejn u għalhekk ma jistghu qatt jinterrompu l-preskrizzjoni jew inkella jigu interpretati bhala rinunzja da parti tad-debitur għal preksrizzjoni li ikun idekorra favur tiegħu. (ara sentenza PA 15.10.2003 – **Perit Arkitett Joseph Barbara vs Segretarju tal-War Damage Commission**, u ukoll Appell Superjuri 30.05.2003 – **Domenic Department Stores Ltd. vs Malta Dairy Products Ltd.**)"

[...]

Huwa pacifiku illi meta tigi sollevata l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni l-attur-kreditur ghandu ghad-disposizzjoni tieghu diversi ghazliet possibbli biex jikkombattiha. *Ad exemplum*:

[...]

(3) L-interruzzjoni, jew billi l-attur jiddemostra dan permezz ta' xi att gudizzjarju (Artikolu 2128, Kodici Civili) jew billi juri ghas-sodisfazzjoni tat-Tribunal illi b' certa attitudni tieghu l-konvenut debitur qieghed lill-unni f' sitwazzjoni li jirrendi inkompatibbli l-posizzjoni guridika tieghu mal-presunzjoni kostitwenti l-bazi tal-preskrizzjoni. F'dan il-kuntest huma annoverati s-sitwazzjonijiet prevvisti mil-Artikoli 2133 u 2134 tal-Kodici Civili;

Issa r-rikonoxximent stabbilit mill-precitat Artikolu 2133 jestrinsika ruhu jew permezz ta' xi dikjarazzjoni esplicita jew bi kwalsiasi fatt iehor li jimplika l-ammissjoni ta' l-ezistenza tad-dritt.⁹ *Ad exemplum*, il-weghda tal-hlas, talba ghad-dilazzjoni tal-pagament, il-hlas akkont (Artikolu 2134), l-annotazzjoni tad-debitu f' denunzja tas-successjoni jew f' forma ta' entrata fl-accounts;

Jinsab precizat ukoll, kemm fi-duttrina legali, kif ukoll fil-gurisprudenza, illi dan ir-rikonoxximent tad-dritt ghal fini ta' l-interruzzjoni tal-preskrizzjoni hu konfigurabbli fir-rekwiziti tal-volontarjeta', tal-konsapevolezza, ta' l-inekwivocita', dejjem b' mod esterjorizzat. Rekwiziti dawn li hu necessarju li jikkoezistu flimkien fl-istess att;"

27. Fis-sentenza moghtija mill-Qorti ta' l-Appell (Civili Inferjuri) fis-16 ta' Dicembru, 2002, fl-ismijiet **Benny Camilleri vs. Ian Schembri et**, kien ritenut illi: "Jinsab difatti espress illi rrikonjizzjoni tad-dejn tista' tkun "anke prezunta u indiretta"¹⁰ kif ukoll "tant espress kemm tacitu"¹¹. L-istess inghad fis-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell (Civili Inferjuri) tal-24 ta' Marzu 2004, fl-ismijiet **Mary Rose Tabone vs. Silvio Vassallo pro. et noe**, fejn kien ritenut illi:

⁹ Enfasi tal-Qorti.

¹⁰ Vol XLIII pII p744.

¹¹ Vol XXXIX pt II p696, kif kwotat fis-sentenza fl-ismijiet Lawrence Formosa et nomine vs. Anthony Borg deciza mill-Qorti tal-Appell (sede Superjuri) fis-27 ta' Jannar 1997.

“Issokta jigi osservat ukoll illi ‘jekk id-debitur jirrikonoxxi d-dejn dan ir-rikonoxximent jimporta rinunzja għall-preskrizzjoni u dan ir-rikonoxximent jista’ jkun anke prezunt jew indirett. U lanqas hemm bzonn li rrikonoxximent ikun għall-kwantita’ kollha dovuta, u jista’ jirrigwarda kreditu illikwidu

[...]

Ir-ragunijiet mill-appellanti avanzati l-ghala ma hallasx huma pertinenti se mai għall-meritu izda mhux ukoll bhala xi interpretazzjoni tac-cahda tad-dejn jew ta’ xi sostenn tal-preskrizzjoni eccepita. Huwa fil-fatt jagħraf l-eżistenza tal-kreditu anke jekk ma wasalx f’ebda compromess dwaru mal-appellata.

Gie sewwa ritenut illi fejn id-debitur ma jichadx id-dejn imma sempliciment jikkontesta l-quantum ta’ l-ammont dovut allegat mill-kreditur, id-debitur ikun qieghed jinterrompi u tacitament jirrinunzja għall-preskrizzjoni li tkun qed tiddekorri (“**Anthony Fenech et noe –vs- John Saliba**”, Qorti Kummerc, 21 ta’ April 1971; “Victor Calleja noe – vs- Nazzareno Vassallo et noe”, Appell, 5 ta’ Ottubru 1998). Dan japplika wkoll jekk ir-rikonoxximent isir wara li jkun għadda z-zmien tal-preskrizzjoni (“**Alfredo Borg –vs- Carmelo Brincat et**”, Appell Civili 5 ta’ Gunju 1959).”

28. Fil-każ de quo l-attur jispjega li l-preskrizzjoni giet interrotta permezz ta’ korrispondenza elettronika. L-ewwel korrispondenza li jagħmel referenza l-atturi hija dik mibgħuta minn Raymond Micallef fid-19 t’Ottubru 2015 li fiha huwa irrisponda għal korrispondenza ta’ Leone Ganado għal pagament:

“As you very well know I have also long outstanding dues on Micra Events & Services with IRD and VAT and am giving these my utmost priority for obvious reasons.”¹²

Fl-istess sens kienet il-korrispondenza tal-21 t’Ottubru 2016:

“As I have explained when we last met, I am giving priority to settle the outstanding dues to VAT and IRD department which have been pending since many years.”¹³

¹² Fol 37 tal-proċess.

¹³ Fol 42 tal-proċess.

Kif ukoll tat-22 ta' Frar 2018 fejn għal darb'ohra Raymond Micallef saħħaq li

"When we last met I have clearly explained that my priority is to settle dues related to VAT and IRD. The priority is still the same today – nothing changed.

[...]

*Furthermore, to avoid any misunderstanding or confusion, as you perfectly know, and as our agreement clearly states, your relationship is with the company MICRA events & Services Ltd, and therefore it is useless mentioning to me any other purchases or travelling which I have done personally or through any of my other companies."*¹⁴

29. L-attur isostni li permezz tal-korrispondenza appena citata li kienet mibgħuta lil mis-soċjeta' konvenuta għet interrotta l-preskrizzjoni.
30. Din il-Qorti ma taqbilx. Filwaqt li tagħraf li s-soċjeta' konvenuta m'hijiex tiċħad li hemm dejn, fl-istess ħin m'hijiex qiegħda b'xi mod, imqar taċitu, tikkonferma l-istess. Għaldaqstant il-Qorti ma tqisx li b'din il-korrispondenza għet interrotta l-preskrizzjoni.
31. Fin-nota ta' sottomissjonijiet l-attur però jagħmel referenza wkoll għall-korrispondenza oħra, dik tal-21 ta' Marzu 2016 mibgħuta mis-soċjeta' konvenuta:

*"I repeat what I have already said. The signed agreement is already stating the due amount + the terms of agreement and therefore there is absolutely no reason for me to sign a declaration yearly as you are now requesting. After all this was never requested in the past 6 years because your spreadsheet is being updated regularly."*¹⁵

32. Id-dikjarazzjoni li qiegħda ssir referenza għaliha f'din l-email hija *confirmation letter* li għet mibgħuta lis-soċjeta' konvenuta mill-attur fis-17 ta' Marzu 2016. L-attur f'dik l-email talab lil Raymond Micallef sabiex tiġi ipprintjata u iffimata u mibgħuta lura l-imsemmija *confirmation letter*.

¹⁴ Fol 45 tal-proċess.

¹⁵ Fol 41 tal-proċess.

33. Għalkemm din l-ittra ma gietx annessa mad-dokumenti pprezentati mill-attur, jirriżulta mill-email tal-20 ta' Marzu 2016 li din l-ittra kienet rigward ir- rikonnoxximent tal-ammont pendenti li s-soċjetà konvenuta kien jonqosha tagħti. Għal din il-*confirmation letter*, fid-19 ta' Marzu 2016 is-soċjetà konvenuta wiegħbet hekk:

"We already have an agreement and it should be valid for the confirmation you are requesting"¹⁶

34. Is-soċjetà konvenuta tgħid li mhux minnu li bl-email tal-21 ta' Marzu 2021 hija qiegħda tikkonferma d-dejn stante li fl-aħħar tal-email Raymond Micallef kiteb hekk: *"With regards to the items you are mentioning, I really have no idea what you have in mind. Please be more specific as from my end I do not have anything to give you."*¹⁷

35. Din il-Qorti tqis iżda li din kienet in risposta għas-segwent i stqarrija tal-attur magħmula minnu fil-korrispondenza tal-20 ta' Marzu 2016: *"Further to the above you have totally ignored me every time I asked you about giving me items instead of cash since you insist that you don't have cash to pay me."*¹⁸ Għalhekk, il-Qorti tqis li dak li kienet qiegħda tinnega s-soċjetà konvenuta mhux id-dejn iżda li m'għandha ebda oġġetti x'tagħti lill-attur tant li talbu jkun aktar preċiż. **In oltre lanqas ma jista' jingħad li kien qiegħed jinnega d-dejn meta fil-paragrafu ta' qablu Raymond Micallef għan-nom tas-soċjetà konvenuta kien speċifikament għamel referenza għal-ftehim *"stating the due amount + the terms of agreement"*.**

36. Il-Qorti tqis, a kuntrarju ta' dak sottomess mis-soċjetà konvenuta, li kemm il-korrispondenza tad-21 ta' Marzu 2016 kif ukoll tad-19 ta' Marzu 2016 tagħha qegħdin jinterrompu l-preskrizzjoni li kienet bdiet tiddekorri fil-21 ta' Ġunju, 2014.

37. L-interruzzjoni ġġib l-effett li tannulla l-perjodu preskrittiv li jkun mibdi u tikkreja perjodu ieħor ġdid. Dan in linea ma' dak li jipprovdi l-**Artikolu 2136 tal-Kodiċi Ċivili**:

"(1) Meta l-preskrizzjoni tiġi miksur, iż-żmien li jkun għadda qabel ma jgħoddx għalbiex wieħed jippreskrivi.

¹⁶ Fol 40 tal-proċess.

¹⁷ Fol 41 tal-proċess.

¹⁸ *ibid.*

(2) Iżda, il-preskrizzjoni tista' tibda miexja mill-ġdid"

38. Fid-dawl ta' din id-dispożizzjoni, il-perjodu tal-preskrizzjoni li beda jiddekorri fil-21 ta' Ġunju, 2014 giet interrott u beda jiddekorri mill-ġdid fid-19 ta' Marzu 2016. Il-kawża odjerna giet intavolata fit-23 ta' Ottubru, 2020 u għalhekk it-terminu ta' ħames snin kontemplat fl-Artikolu 2156 (e) eċċepiet mis-soċjeta' konvenuta ma kienx skada.
39. Meqjus li l-azzjoni m'hijiex preskritta, jmiss issa jiġi deċiż il-mertu tal-azzjoni prinċipali.
40. Mar-rikors promotur l-attur ippreżenta l-ftehim iffirmit bejn il-partijiet u minnu jirriżulta li d-dejn dovut mis-soċjeta' konvenuta lill-attur kien originarjament jammonta għal €45,000.
41. Bejn is-sena 2010 u 2014 is-soċjetà konvenuta ħallset is-somma ta' €7,600.40, biex b'hekk il-kapital dovut niżel għal total ta' €37,399.60. Il-partijiet qablu wkoll li l-imgħax kellu jiġihallas skont ir-rata ta' interessi li jagħti l-bank HSBC fuq *fixed deposit account*. Skont il-kalkoli tal-attur, li ma gewx kontradetti mis-soċjeta' konvenuta, sa Ottubru 2020, meta giet intavolata l-kawża odjerna, l-imgħax dekors kien jammonta għal €1,636.88. Biex b'hekk l-ammont ta' kapital u imgħax dovut fit-23 ta' Ottubru 2020 kien ta' €39,036.48.
42. Il-Qorti tqis illi l-attur ipprova sodisfaċentement illi huwa kreditur tas-soċjeta' konvenuta fis-somma ta' €39,036.48 oltre l-imgħax ulterjuri..

Decide

Għal dawn il-motivi l-Qorti qed taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi

1. **Tiċġad** l-ewwel eċċezzjoni tas-soċjetà konvenuta peress li qed issib li l-azzjoni attriċi ma hiex preskritta ai termini tal-Artikolu 2156 (e) tal-Kodiċi Ċivili.
2. **Tastjeni** milli tieġu konjizzjoni ulterjuri tat-tieni eċċezzjoni stante li din giet irtirata mis-soċjetà konvenuta permezz ta' nota tat-28 ta' Settembru 2023.
3. **Tilqa'** it-tieni talba, tiddikjara li s-soċjetà konvenuta hija debitori tal-attur fis-somma ta' disgħa u tletin elf, sitta u tletin ewro u tmienja u erbgħin

ċenteżmu (€39,036.48) rappreżentanti flus mislufa mill-attur lis-soċjeta' konvenuta skont skrittura ta' bejn il-partijiet tat-3 ta' Settembru, 2009.

4. **Tilqa'** t-tielet talba, tordna lis-soċjeta' konvenuta sabiex tħallas lill-attur is-somma imsemmija ta' disgħa u tletin elf, sitta u tletin ewro u tmienja u erbgħin ċenteżmu (€39,036.48) flimkien mal-imgħax legali dekkorribbli mit-23 t'Ottubru 2020 sad-data tal-pagament effettiv.

Bl-ispejjeż kontra s-soċjeta' konvenuta.

Onor. Robert G. Mangion

Imħallef

30 ta' Jannar, 2024

Deputat Registratur